

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора наук з фізичного виховання та спорту,
професора Худолія Олега Миколайовича
на дисертаційну роботу Колеснік Ірини Володимирівни
на тему «Диференціація навчально-тренувального процесу юних гімнастів
з урахуванням особливостей розвитку нервової системи», представлену на
здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт**

Актуальність обраної теми. Сучасний рівень спортивної гімнастики характеризується стрімким зростанням спортивних результатів, високою конкуренцією на міжнародній спортивній арені. За результатами останніх чемпіонатів світу з спортивної гімнастики (Штутгарт, Німеччина, 2019; Кітакюсю, Японія, 2021; Ліверпуль, Великобританія, 2022) провідним країнам таким, як США, Китай, Японія, Велика Британія, Італія, Україна значну конкуренцію склали спортсмени і з інших країн, що вказує на необхідність пошуку оптимізації тренувального процесу на всіх етапах підготовки. Тому, сучасний рівень розвитку спортивної гімнастики вимагає довготривалої та наполегливої роботи.

Таким чином, постає питання в ефективній підготовці спортсменів, запровадження новітніх методів та засобів для ефективної спортивної підготовленості.

Аналіз науково-методичної літератури (Гавердовський Ю. К., Смолевський В. М., 2014, Платонов В. М., Круцевич Т. Ю., Боднар І. Р., Линець М. М., Хіменес Х. Р.) свідчить про те, що в навчально-тренувальному процесі підготовки юних спортсменів необхідно використовувати диференціацію навчання, метою якою є індивідуалізація, яка ґрунтується на створенні оптимальних умов для виявлення задатків, розвитку інтересів та здібностей з урахуванням індивідуально-типологічних особливостей вищої нервової діяльності кожного спортсмена.

З огляду на вищевикладене тема дисертаційної роботи Колеснік Ірини Володимирівни є актуальною. Враховуючи зазначене вище слід вказати на

своєчасність і актуальність наукового дослідження, яке спрямоване на підготовку юних гімнастів на основі врахування індивідуально-типологічних властивостей.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано на кафедрі спортивних видів гімнастики Національного університету фізичного виховання і спорту України відповідно до Плану Науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-2020 рр., згідно з темою кафедри 2.11 «Статодинамічна стійкість, як основа технічної підготовки тих, хто займається спортивними видами гімнастики» (номер державної реєстрації 0116U001612) та темою на 2021-2025 роки за темою 2.10 «Раціоналізація тренувального процесу у спортивних видах гімнастики» (номер державної реєстрації 0121U108308).

Здобувач є співвиконавцем теми. Роль автора полягає в розробці та апробації методики диференціації навчально-тренувального процесу юних гімнастів з урахуванням особливостей розвитку нервової системи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Результати дисертаційного дослідження носять об'єктивний характер, опираються на достатню кількість дослідницького матеріалу з використанням високоінформативних методів дослідження. Відповідність вибірки критеріям репрезентативності, висока інформативність використаних методів дослідження та адекватність статистичного аналізу дозволяють вважати результати дослідження, наукові положення, висновки і практичні рекомендації достовірними та науково обґрунтованими. Дисертаційна робота характеризується глибоким розкриттям досліджуваної проблеми.

В анотації обґрунтовано актуальність дослідження, подано короткий виклад основних наукових положень дисертації, визначено ключові слова та наведено дані про публікації здобувача.

В першому розділі «Теоретико-методичні основи підготовки гімнастів» дисертантом представлені дані вітчизняної та зарубіжної літератури

з проблеми підготовки гімнастів, особливості спрямованості і побудови навчально-тренувального процесу гімнастів з врахуванням типових вікових особливостей, охарактеризовано особливості вищої нервової діяльності.

Детальний аналіз наукової літератури став підґрунтям обґрунтування та розробки авторської методики.

В другому розділі **«Методи та організація дослідження»** обґрунтовано й описано методи дослідження, представлено ряд тестів і контрольних вправ для оцінювання показників загальної, спеціальної фізичної та технічної підготовленості гімнастів, а також подано відомості про контингент спортсменів, які брали участь у дослідженні, описано організацію дослідження.

В третьому розділі **«Обґрунтування та розробка методики диференціації навчально-тренувального процесу юних гімнастів з урахуванням індивідуально-типологічних властивостей»** у ході дослідження проведено ряд психологічних та психодіагностичних методик, також проведено анкетування серед тренерів та батьків. Визначено та проаналізовано показники індивідуально-типологічних властивостей вищої нервової діяльності та сенсомоторних функцій людини з переробки зорової інформації різного ступеня складності у спортсменів які займаються гімнастикою спортивною. На основі цих даних було розроблено та методично обґрунтовано методику диференціації навчально-тренувального процесу гімнастів з урахуванням особливостей розвитку нервової системи в цілому та окремо для кожного типу вищої нервової діяльності.

В четвертому розділі **«Впровадження методики диференціації навчально-тренувального процесу та перевірка її ефективності»** дисертантом представлено порівняльний аналіз із фізичної та технічної підготовленості юних гімнастів у процесі педагогічного експерименту груп початкової та базової підготовки. Охарактеризовано порівняльний аналіз показників індивідуально-типологічних властивостей вищої нервової діяльності та сенсомоторних функцій людини з переробки зорової інформації різного ступеня складності у процесі педагогічного експерименту. Дане

психофізіологічне дослідження дозволило оцінити функціональний стан центральної нервової системи спортсмена та визначити взаємозв'язки стану психофізіологічних функцій з рівнем фізичної і технічної підготовленості юних гімнастів в групах початкової і базової підготовки. Обґрунтовано ефективність розробленої методики.

В п'ятому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» подається обговорення результатів досліджень, де одержані дані узагальнено та інтегровано в систему знань щодо доцільності використання розробленої методики, що необхідно під час підготовки юних гімнастів.

Загальні висновки в основному відповідають завданням дисертаційного дослідження. В цілому, зміст дисертації свідчать про достатній рівень підготовленості дисертантки, володіння методикою дослідження, творчий підхід до обраної проблеми, що й дозволило їй обґрунтувати наукову розробку теми та розв'язати основні дослідницькі завдання.

У дисертаційній роботі Колеснік І. В. зібрано достатній цифровий матеріал, який представлено у таблицях і рисунках, що свідчить про вміння автора не тільки аналізувати отримані дані, але й використовувати його у практичній роботі.

Наукова новизна одержаних дисертантом результатів відповідає заявленому рівню роботи, викладена доступно і обґрунтовано:

- вперше науково обґрунтовано побудову навчально-тренувального процесу підготовки гімнастів групи початкової та базової підготовки з урахуванням типів вищої нервової діяльності, алгоритм реалізації розробленої методики, форми, методи проведення тренування;

- вперше розроблено комплекси вправ з використанням фітнес технологій із фізичної та технічної видів підготовки гімнастів на етапі початкової та попередньої базової підготовки, з метою кращого та швидкого освоєння гімнастичними рухами; вперше обґрунтовано взаємозв'язок впливу темпераменту та здібності до навчання гімнастичним вправам, визначено кількість тренувань та кількість підходів;

- вперше було визначено стани психофізіологічних функцій гімнастів та кореляційні зв'язки із фізичною та технічною підготовленістю;

- вперше розроблено методику диференціації навчально-тренувального процесу гімнастів з урахуванням особливостей розвитку нервової системи, розкрито суть, мету та завдання, а також розкрито методичний підхід даної методики;

- вперше доведено ефективність започаткованої методики;

- підтверджено дані щодо необхідності врахування індивідуально-типологічних властивостей під час підготовки юних гімнастів;

- підтверджено й розширено дані про необхідність врахування диференційованого підходу, починаючи з початкового етапу навчання;

- доповнено наукові дані щодо особливостей підготовки юних гімнастів на етапі початкової та попередньої базової підготовки, саме на основі врахування індивідуально-типологічних особливостей кожного гімнаста.

Практичне значення результатів дослідження роботи полягає в розробці та впровадження в практику методики диференціації навчально-тренувального процесу юних гімнастів з урахуванням розвитку нервової системи, що дозволить коригувати навчально-тренувальний процес, покращить показники з фізичної та технічної підготовленості гімнастів, отримані результати мають прогностичний характер та рекомендовані для використання тренерам під час підготовки юних гімнастів в навчально-тренувальному процесі.

Оцінка змісту дисертації, її завдання в цілому та основних положень дисертації. Дисертаційна робота викладена державною мовою на 247 сторінках тексту комп'ютерного набору, складається з анотації, вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Усього використано 201 джерело наукової та спеціальної літератури. Робота ілюстрована 29 таблицями та 20 рисунками.

Основні положення дисертації викладено в доповідях на Міжнародній конференції молодих вчених "Молодь і олімпійський рух" (м. Київ 2020-2022

pp.); Науково-методичній конференції кафедри спортивних видів гімнастики (м Київ 2019; 2021 pp.); II Міжнародній науково-практичній конференції “Сучасні тенденції та концептуальні шляхи розвитку освіти і педагогіки” (м. Полтава 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції “Проблеми та перспективи розвитку науки, освіти та технологій” (м. Ізмаїл 2022-2023 pp.); Міжнародній науково-практичній конференції “Сучасні аспекти науки, освіти, технологій та суспільства” (м. Полтава 2022 р.); V Всеукраїнській електронній науково-практичній конференції з міжнародною участю “інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії”(м. Київ 2022 р.); Всеукраїнській конференції з нейронаук з міжнародною участю, присвячена 90-річчю від дня народження видатного українського нейрофізіолога академіка Володимира Скока (м. Київ 2022 р.); VI Всеукраїнському науково-практичному семінарі з міжнародною участю “Новації, практики та перспективи розвитку фізичної культури і спорту в умовах воєнного стану”(м. Кропивницький 2023 р.).

Матеріали дослідження повно опубліковані в 16 наукових працях, з них 5 статей у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України; 10 публікацій апробаційного характеру; 1 публікація додатково відображає наукові результати дисертації.

У дисертаційній роботі відсутні порушення академічної доброчесності.

Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу Колеснік І. В., слід відзначити окремі дискусійні питання, зауваження та пропозиції:

1. Ряд положень, які викладені у розділі 5 «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» доцільно було б представити у розділі 1.

2. У розділі 5 «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» бажано було б більш точно дати відповідь на питання: які дані є новими у порівнянні з наявними? У чому різниця між ними? Які дані доповнюють існуючі знання?

3. Вимагає пояснення організація педагогічного експерименту: кількісний склад експериментальної і контрольної групи; структура груп за типологічними

особливостями вищої нервової діяльності; програма підготовки в контрольній групі.

4. Висновок 6 перевантажений додатковою інформацією.

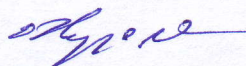
5. У тексті зустрічаються поодинокі технічні, стилістичні та орфографічні помилки.

Однак, зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, можуть розглядатися у якості дисксійних і не знижують наукову та практичну цінність дисертації.

Висновок про відповідність дисертації до встановлених вимог.
Дисертаційна робота Колеснік Ірини Володимирівни «Диференціація навчально-тренувального процесу юних гімнастів з урахуванням особливостей розвитку нервової системи» є завершеним самостійним науковим дослідженням, має наукову новизну, практичну та теоретичну цінність. Дисертаційна робота відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт, вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор Колеснік Ірина Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
професор кафедри олімпійського та професійного спорту Харківської державної академії фізичної культури

 О.М. Худолій

Проректор з науково-педагогічної роботи
Харківської державної академії
фізичної культури, доктор педагогічних наук,
професор

А.В. Губа